

การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์

Development of Health Education Curriculum for Lower Secondary Level, Bannongwa School, Surin

ประธาน พิศาม และศิริรัตน์ ศรีสอาด

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้าจังหวัดสุรินทร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ 1) ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 2) จัดทำขอบข่ายเนื้อหาและการจัดลำดับการเรียนรู้สาระการเรียนรู้สุขศึกษา 3) จัดทำคำอธิบายรายวิชา 4) ประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษานิเทศก์ งานนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องด้านสุขศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้หลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบบอิงมาตรฐาน ได้รายวิชาทั้งสิ้น 6 วิชา ซึ่งผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนการวิจัย 2) คำอธิบายรายวิชาทั้ง 6 วิชา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดในทุกประเด็นคำถาม

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร/สุขศึกษา/มัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

The purpose of this research was to develop a health education curriculum for lower secondary level at Bannongwa School, Surin. The research processes consisted of: 1) Studying the congruence of the health education curriculum for lower secondary level at Bannongwa school, Surin and health education standards in the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551. 2) Developing a health curriculum organization. 3) Developing course descriptions. 4) Evaluating the appropriateness of the developed course descriptions by experts. 5) Analyzing the experts reviews and adjusting the course descriptions. Using arithmetic ($\bar{X}$) and standard deviation for data analysis. The sample groups of this research were teachers in the department of health and physical education of Bannongwa School in Surin, the health and physical education supervisors and university experts in health education.

The results of this research revealed that: 1) Getting the 6 health education courses for lower secondary level based on a standards-based curriculum and research methodology. 2) The appropriateness of 6 course descriptions qualified at the high and highest levels in all aspects of the questions.

KEYWORDS: DEVELOPMENT CURRICULUM/HEALTH EDUCATION/LOWER SECONDARY LEVEL

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนทั่วประเทศในปีการศึกษา 2553 หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน (standard-based curriculum) กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยในมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้

ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าว ด้วยการดำเนินการบริหารจัดการอิงมาตรฐาน (standard-based administration) การจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย (standard-based instruction) การวัดและประเมินผลที่สะท้อนมาตรฐาน (standard-based assessment) เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการแบ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็น

8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้มีกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษารวมอยู่ด้วย สถานศึกษามีบทบาทที่จะจัดการศึกษาให้ผู้เรียนไปถึงมาตรฐานเหล่านั้นโดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรตามมาตรฐาน (standard-based curriculum) หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ ทรัพยากรทาง การศึกษา การมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำ รวมถึงการประเมินผล ก็ต้องเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานทั้งสิ้น รวมทั้งครูซึ่งมีบทบาทในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐาน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุตามที่มาตรฐานกำหนด ทั้งนี้คุณภาพของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเข้าใจมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาของประเทศอย่างถูกต้องด้วย

การพัฒนาหรือสร้างหลักสูตรสุขศึกษาต้องคำนึงถึงการจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายด้านสุขศึกษา ทั้งความรู้ เจตคติและพฤติกรรม และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในฐานะครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งสำเร็จการศึกษาสาขาสุขศึกษา ได้ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนบ้านหนองหว้า พุทธศักราช 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนของวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งคณะผู้จัดทำหลักสูตรได้มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชา รหัสวิชา คำอธิบายรายวิชา ตัวชี้วัด โครงสร้างรายวิชา (โรงเรียนบ้านหนองหว้า, 2553) ในส่วนคำอธิบายรายวิชาหลักสูตรสุขศึกษา หลักสูตรโรงเรียนบ้านหนองหว้า พุทธศักราช 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ

พลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์พบว่า มีประเด็นที่ควรพัฒนาปรับปรุง คือเนื้อหาในหลักสูตรสุขศึกษาบางส่วนไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร เนื้อหาบางส่วนเรียงลำดับไม่ต่อเนื่อง มีเนื้อหาบางส่วนขาดหายไป ไม่สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตร บางเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน คำอธิบายรายวิชา มีลักษณะเป็นการนำสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏในมาตรฐานหลักสูตรมาเรียบเรียงให้เป็นคำอธิบายรายวิชา ซึ่งใจความบางส่วนไม่ถูกต้องตามศาสตร์สุขศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ และระบุทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่มุ่งเน้นในแต่ละวิชาที่เหมือนกันทุกวิชา ประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาจากการจัดทำหลักสูตร ซึ่งอาจเกิดผลกระทบตามมาเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งควรแก้ไข พัฒนาอย่างถูกต้อง โดยสาเหตุของปัญหาการจัดทำหลักสูตรดังกล่าวอาจเกิดจากหลายสาเหตุ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า ปัญหาอีกประเด็นหนึ่งที่พบในการพัฒนาหลักสูตรคือครู และบุคลากรจำนวนมากยังขาดประสบการณ์ และขาดแนวทางตัวอย่างในการทำหลักสูตร เมื่อกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานแกนกลางมาให้ก่อให้เกิดปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มากทำให้เกิดปัญหา มีเนื้อหาสาระมาก การวัดผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรจึงได้ทำการวิจัยและพัฒนา

หลักสูตรสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรว อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ ของโรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรว อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน กระบวนการการพัฒนาหลักสูตร ที่เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพต่อไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในส่วนของสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรว อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อประเมินหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรว อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ฉบับปีพุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรสุขศึกษาที่จะพัฒนานี้ หมายถึง รายวิชาสุขศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานที่ปรากฏ

อยู่ในหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ฉบับปีพุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 6 วิชา

3. การประเมินหลักสูตรสุขศึกษา คือ กระบวนการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรสุขศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา จำนวน 12 คน ศึกษานิเทศก์ งานนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 2 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน ทำการพิจารณาใน 4 ประเด็นดังนี้

3.1 ความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหา รายวิชาสุขศึกษา

3.2 ความเหมาะสมของการจัดลำดับของเนื้อหา รายวิชาสุขศึกษา

3.3 ความสอดคล้องระหว่างหัวข้อเรื่องที่ระบุในคำอธิบายรายวิชาสุขศึกษากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.4 ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา
นิยามศัพท์

หลักสูตรสุขศึกษา หมายถึง รายวิชาสุขศึกษาทุกรายวิชา ในกลุ่มรายวิชาพื้นฐาน โดยมีการกำหนดในหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จะประกอบด้วย รายวิชา รหัสวิชา และคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา หมายถึง กระบวนการ

การพัฒนารายวิชา และคำอธิบายรายวิชา
สุขศึกษาทุกรายวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน โดยการ
วิเคราะห์จากมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้
สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรวิชา
สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน
บ้านหนองหัว จังหวัดสุรินทร์ นี้ เป็นการวิจัย
และพัฒนา (Research and Development) โดย
มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหัว ตำบล
ตรว อำเภอสรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ และ
ประเมินหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหัว ตำบลตรว
อำเภอสรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ มีขั้นตอนวิธี
ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินหลักสูตรสุขศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตร
กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหัว จังหวัดสุรินทร์
กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. จัดทำขอบข่ายเนื้อหา และการจัด
ลำดับการเรียนรู้สาระการเรียนรู้สุขศึกษา ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น

3. จัดทำคำอธิบายรายวิชา หลักสูตร
สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตร
สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน
บ้านหนองหัว จังหวัดสุรินทร์ กับมาตรฐานการ
เรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ
พลศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน
6 คน
2. ศึกษานิเทศก์ งานนิเทศกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 2 คน
3. อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญ
ด้านสุขศึกษา จำนวน 12 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละความถี่

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินหลักสูตรสุขศึกษา ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความ
เหมาะสมคำอธิบายรายวิชา หลักสูตรสุขศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
และปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา หลักสูตรสุขศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน
2. ศึกษานิเทศก์ งานนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา จำนวน 2 คน
3. อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านสุศึกษา จำนวน 12 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

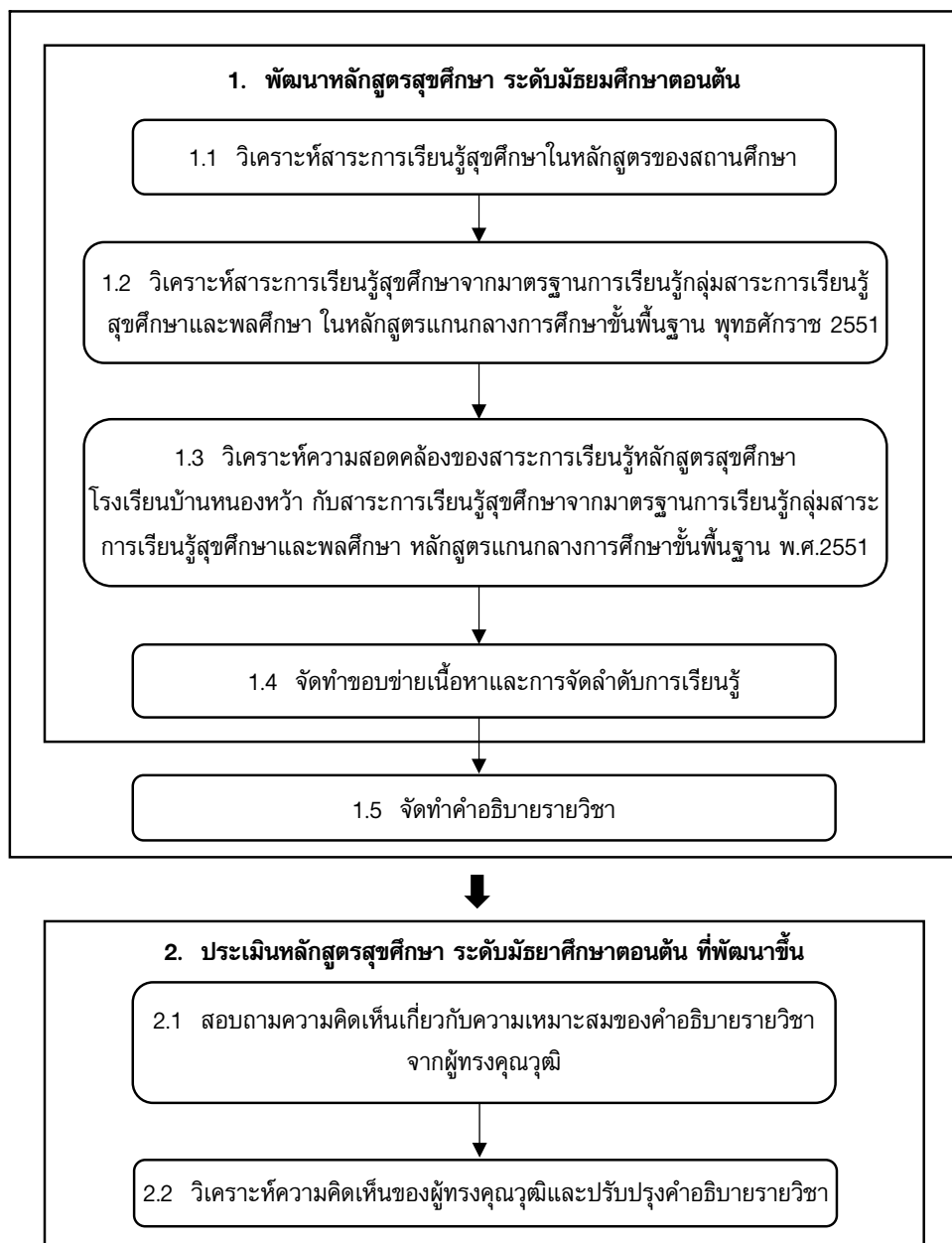
ผู้วิจัยได้ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตรสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรวจ อำเภอสรีณรงค์

จังหวัดสุรินทร์ กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสุศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์
2. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุศึกษา จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้หลักสูตรสุศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เรียบเรียงจัดทำคำอธิบายรายวิชา ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ได้รายวิชาสุศึกษา จำนวน 6 วิชา ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมตามศาสตร์สุศึกษา เนื้อหา มีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน มีการจัดเรียงเนื้อหาที่เหมาะสมขอบเขตเนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น มีการปลูกฝังเจตคติหรือทัศนคติที่เหมาะสม ทักษะความสามารถที่สำคัญเหมาะกับเนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการผู้เรียน และเป็นรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยของเสนอรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

ภาพ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

หลังจากพัฒนารายวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งสิ้น 6 วิชา ผู้วิจัยได้นำคำอธิบายรายวิชาที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาสุขศึกษาประเมินความเหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา มากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และรองลงมา คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และ ตามลำดับ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิมีวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาโท มากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิมีประสบการณ์ในการสอน/การทำงานด้านสุขศึกษา มากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ลำดับที่ 2 คือด้านสุขศึกษา และพลศึกษา และด้านนิเทศการศึกษา มีจำนวนเท่ากัน คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ และด้านสาธารณสุข มีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย

4. ผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสบการณ์ในการสอน/การทำงานด้านสุขศึกษา ระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป และ 11-20 ปี มากที่สุด มีจำนวนเท่ากัน คือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือ ระยะเวลา 1-10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ตามลำดับ

5. ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระ และ/หรือ หลักสูตรแบบอิงมาตรฐานทุกคน รวมทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

ในการประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เพื่อหาระดับ

ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 6 วิชาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยกำหนดคะแนนผลการพิจารณาตัดสิน มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

1. ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.75$) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าเหมาะสมตามศาสตร์สุขศึกษาและรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียนในระดับมากที่สุด และมีความเห็นว่าสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน การจัดเรียงเนื้อหาขอบเขตเนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น การปลูกฝังเจตคติหรือทัศนคติ ทักษะความสามารถที่สำคัญเหมาะกับเนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการผู้เรียนในระดับมาก

2. ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

โรงเรียนบ้านหนองหัว จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, $SD = 0.71$) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าสอดคล้อง กับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเหมาะสมตามศาสตร์สุข ศึกษาในระดับมากที่สุด และมีความเห็นว่า เนื้อหา มีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตใน ปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน การจัดเรียงเนื้อหา ขอบเขตเนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น การปลูก ฟังเจตคติหรือทัศนคติ ทักษะความสามารถที่ สำคัญเหมาะกับเนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐาน หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม กับเนื้อหาและพัฒนาการผู้เรียน และรายวิชามี ความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียนมีความ เหมาะสมในระดับมาก

3. ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้าน หนองหัว จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม มีความเหมาะสม ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, $SD = 0.70$) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เหมาะสม ตามศาสตร์สุขศึกษา และเนื้อหามีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันตาม วัย ของผู้เรียนในระดับมากที่สุด และมีความเห็นว่าการจัดเรียงเนื้อหา ขอบเขตเนื้อหาเหมาะสมกับ ระดับชั้น การปลูกฝังเจตคติหรือทัศนคติ ทักษะ ความสามารถที่สำคัญเหมาะกับเนื้อหาและตัวชี้ วัดของมาตรฐานหลักสูตร กิจกรรมการเรียน การสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการผู้เรียน และรายวิชามีความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียน มีความเหมาะสมในระดับมาก

4. ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา

สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียน บ้านหนองหัว จังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสม ระดับมากในทุกประเด็น และโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.73$) เมื่อ พิจารณารายประเด็น พบว่าสอดคล้องกับมาตรฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เหมาะสมตามศาสตร์สุขศึกษา เนื้อหามี ความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตใน ปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน การจัดเรียงเนื้อหาขอบเขต เนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น การปลูกฝังเจตคติ หรือทัศนคติ ทักษะความสามารถที่สำคัญเหมาะกับ เนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร กิจกรรม การเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนา การผู้เรียน และรายวิชามีความเหมาะสมกับพัฒนา การผู้เรียน

5. ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียน บ้านหนองหัว จังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสม ระดับมากในทุกประเด็น และโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, $SD = 0.81$) เมื่อ พิจารณารายประเด็น พบว่าสอดคล้อง กับมาตรฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เหมาะสมตามศาสตร์สุขศึกษา เนื้อหามี ความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตใน ปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน การจัดเรียงเนื้อหาขอบเขต เนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น การปลูกฝังเจตคติ หรือทัศนคติ ทักษะความสามารถที่สำคัญเหมาะกับ เนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐาน หลักสูตร กิจกรรม การเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและ พัฒนาการผู้เรียน และรายวิชามีความเหมาะสมกับ พัฒนาการผู้เรียน

6. ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสุข ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียน

บ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสมระดับมากในทุกประเด็น และโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, $SD = 0.71$) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เหมาะสมตามศาสตร์สู่ศึกษาเหมาะสมและจำเป็นของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน การจัดเรียงเนื้อหา ขอบเขตเนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น การปลูกฝังเจตคติหรือทัศนคติ ทักษะความสามารถที่สำคัญเหมาะกับเนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการผู้เรียน และรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียน

จากที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาสู่ศึกษา ทั้ง 6 วิชา ข้างต้น ซึ่งเป็นคำอธิบายรายวิชาที่มีความเหมาะสมและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกประเด็นคำถาม และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาสู่ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรสู่ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ได้รายวิชาสู่ศึกษา จำนวน 6 วิชา ที่มีความ

เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมตามศาสตร์สู่ศึกษา เนื้อหาที่มีความเหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน มีการจัดเรียงเนื้อหาที่เหมาะสม ขอบเขตเนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น มีการปลูกฝังเจตคติหรือทัศนคติที่เหมาะสม ทักษะความสามารถที่สำคัญเหมาะกับเนื้อหาและตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการผู้เรียน และเป็นรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียน มีประเด็นที่น่าสนใจ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสู่ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ คือ ศึกษาความสอดคล้องของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สู่ศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ กับมาตรฐานการเรียนรู้สู่ศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดทำขอบข่ายเนื้อหาและการจัดลำดับการเรียนรู้สู่ศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดทำคำอธิบายรายวิชาหลักสูตรสู่ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นำคำอธิบายรายวิชา หลักสูตรสู่ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา หลักสูตรสู่ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับ นาดยา บิลันธนานนท์ (2545) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรโดยเริ่มจากหลักสูตรเดิมที่โรงเรียนมีอยู่ ได้แก่ การนำหลักสูตรที่โรงเรียน

ใช้อยู่มาวิเคราะห์เทียบกับมาตรฐาน การเริ่มต้นทำหลักสูตรตามมาตรฐาน มิได้หมายถึง การต้องเริ่มต้นทุกอย่างจากศูนย์ บางครั้ง โรงเรียนเห็นว่าหลักสูตรเดิมที่โรงเรียนใช้อยู่มี คุณภาพ หรือบางรายวิชา บางหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอน และสื่อวัสดุอื่นๆ เช่น สื่อ แบบทดสอบ แบบประเมินต่างๆยังสามารถนำมาใช้ สอนได้ดี หรือในบางกรณีโรงเรียนอาจพัฒนา หลักสูตรไปก่อนโดยไม่จำเป็นต้องเริ่มที่มาตรฐาน ก่อนก็ได้ จากนั้นค่อยนำหลักสูตรนั้นมาเทียบเคียง เชื่อมโยงกับมาตรฐานในภายหลังได้ว่าอะไรที่ สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับหลักฐาน ซึ่งการ พัฒนาหลักสูตรมีความหมายได้ 2 ประการ คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่ แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอีกความ หมายหนึ่ง คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย (สัจจ อูทรานันท์, 2532)

ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนา หลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ โดย เป็นการพัฒนาหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น

นอกจากได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังเกิดคุณค่าจากกระบวนการวิจัย ดังนี้

1. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหว้า ได้ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร ได้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาและประเมินหลักสูตร ทำให้เห็น ความสำคัญและแนวทางการจัดการศึกษาให้ บรรลุตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของหลักสูตร

2. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหว้า ได้เรียนรู้ และเข้าใจเรื่องมาตรฐานหลักสูตร และการจัด

ทำหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งเป็น กระบวนการที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาหลักสูตรเมื่อมาตรฐานหลักสูตร ของชาติเปลี่ยนแปลงไป

3. ทำให้ได้รายวิชาที่มีเนื้อหาและกระบวนการ เรียนรู้ตรงตามมาตรฐานหลักสูตร ทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติ มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ความเหมาะสมตามศาสตร์ สุขศึกษา เนื้อหามีความเหมาะสมและจำเป็น ของต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสมของการจัดเรียงเนื้อหา ขอบเขต เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับระดับชั้น มีการปลูก ฝังเจตคติหรือทัศนคติ มีทักษะความสามารถที่ สำคัญเหมาะสมกับเนื้อหาและตัวชี้วัดของ มาตรฐานหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน เหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการของผู้เรียน และความเหมาะสมกับพัฒนาการผู้เรียน และมีการจัดเรียงเนื้อหาที่สอดคล้องตามศาสตร์สุขศึกษา ทั้งนี้ไม่มีความซ้ำซ้อน หรือขาดตอนในองค์ความรู้ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาความสอดคล้องของ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ พลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน บ้านหนองหว้า ตำบลตรวจ อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าสาระการเรียนรู้ส่วนมากมี ความสอดคล้องกัน มีบางสาระการเรียนรู้ส่วน น้อยไม่สอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาในการ ให้เพิ่ม ลด คงที่ และย้ายในหลักสูตรใน ดังนี้

- กรณีที่เป็นการเพิ่มและคงที่ในหลักสูตร เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ ไม่ซ้ำซ้อนกับสาระการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม หรือเป็น

ความรู้ใหม่ที่ทันสมัยมีความเกี่ยวข้องสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร

- กรณีการลดบางสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร เนื่องจากเป็นสาระการเรียนรู้ที่ซ้ำซ้อนกับรายวิชาอื่นหรือรายวิชาในชั้นปีอื่นๆ

- กรณีการย้ายสาระการเรียนรู้ เนื่องจากมีการจัดเรียงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมตามลำดับการเรียนรู้ จากง่ายไปหายากหรือจากความรู้พื้นฐานไปสู่ความรู้ที่ซับซ้อน รวมทั้งการใช้คำสื่อความในคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจน เช่น เนื้อหาเรื่องยาเสพติด ที่มีการจัดการเรียนการสอนในทุกชั้นปี หากไม่เขียนรายละเอียดของหัวข้อเนื้อหาให้ชัดเจนในคำอธิบายรายวิชา ที่มีการเปลี่ยนครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอนอาจมีการเรียนซ้ำในหัวข้อเดิมได้

สอดคล้องกับ Meussig (1997) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นจะสำเร็จหรือไม่พิจารณาได้ดังนี้

- 1) เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ความรู้ความสามารถที่มีคุณค่าและเพิ่มพูนขึ้น อันเนื่องมาจากครุณาหลักสูตรไปใช้ได้ตามเป้าหมาย

- 2) เมื่อครูมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตน อันเป็นผลมาจากการได้ร่วมพัฒนาหลักสูตร

- 3) เมื่อครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพราะต้องการและยินดีเข้าร่วม

- 4) เมื่อครูที่ไม่ต้องการมาเข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่แรก มองเห็นคุณค่าและเห็นว่าตนเองควรเข้าร่วมด้วย

- 5) เมื่อการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ทำอย่างต่อเนื่องอยู่ในงานประจำของโรงเรียน มากกว่าที่จะเป็นงานที่มีคำสั่งกำหนดให้ทำ

- 6) ครูยืนยันที่จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีความพยายามที่จะของบประมาณจากภายนอกมาช่วยเหลือ ขอไปประชุม อบรม สัมมนา ขอไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ มีการเขียนเอกสารงานวิชาการ งานวิจัย การผลิตสื่อการสอน และผลิตผลงานวิชาการในลักษณะต่างๆ

- 7) เมื่อครูมีความสามารถดีขึ้น มากขึ้น และรู้ว่าตนเองกำลังทำอะไร และทำไมจึงทำอย่างนั้น

- 8) เมื่อครูพูดคุยกันในกลุ่มอย่างกันเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันถึงสิ่งที่ทำไป ขออาสาเข้าไปสังเกตการสอนของเพื่อนครู ขอร้องให้เพื่อนครูเข้าไปสังเกตการสอนของตน แลกเปลี่ยนสื่อ วัสดุการสอนของกันและกัน และให้คำแนะนำกันและกัน ทั้งภายในโรงเรียน และต่างโรงเรียน

- 9) เมื่อคู่มือหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ สื่อ วัสดุต่างๆ ที่ร่วมกันจัดทำในท้องถิ่น ครูได้นำไปใช้อย่างกว้างขวางมากกว่าที่จะเก็บอยู่ในตู้

- 10) เมื่อมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างเปิดเผยเป็นกันเองในท้องถิ่น ทั้งผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการการศึกษาและประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น รับฟังและให้ข้อคิดเห็นกันและกัน ในการทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น

ในส่วนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ จัดทำคือ นำตัวชี้วัดในมาตรฐานสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อจำแนกตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษา วิเคราะห์สาระการเรียนรู้จากตัวชี้วัด แล้วนำสาระการเรียนรู้มาจัดเรียง และจัดทำคำอธิบายรายวิชา ซึ่งจะเห็น

ว่ากระบวนการดังกล่าว เป็นการนำตัวชี้วัดตามมาตรฐานหลักสูตร มาเรียบเรียงเป็นคำอธิบายรายวิชานั้นเอง โดยไม่มีกระบวนการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จากมาตรฐานหลักสูตร ไม่มีการนำสาระการเรียนรู้มาจัดขอบข่ายเนื้อหา และไม่มีการจัดลำดับการเรียนรู้ ขาดการตรวจสอบ และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก แต่มีการนำเอกสารคู่มือและตัวอย่างหลักสูตรมาดัดแปลงทำตาม ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาจเกิดจากขาดการอบรมเตรียมความพร้อมให้ครูและบุคลากรในด้านกระบวนการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตร ครูผู้จัดทำหลักสูตรมีความรู้และประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอ ขาดครูที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า ปัญหาอีกประเด็นหนึ่งที่พบในการพัฒนาหลักสูตร คือครู และบุคลากรจำนวนมากยังขาดประสบการณ์ และขาดแนวทางตัวอย่างในการทำหลักสูตร เมื่อกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานแกนกลางมาให้ก่อให้เกิดปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มากทำให้เกิดปัญหา มีเนื้อหาสาระมาก การวัดผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน และ นาดยา บิลันธนาพันธ์ (2545) กล่าวว่าผู้ที่จัดทำหลักสูตรได้มีคุณภาพ คุณสมบัติประการหนึ่งก็คือต้องมีความรู้ความ

เข้าใจในขอบข่ายและการจัดลำดับการเรียนรู้ตามธรรมชาติของกลุ่มวิชา ขอบข่ายและการจัดลำดับการเรียนรู้ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มวิชาที่จะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มวิชาต่างๆของสถานศึกษาต่อไป

ขอบข่าย (scope) คือ

- ความรู้ ทักษะ แนวคิด เจตคติ ค่านิยม จริยธรรมที่สำคัญ
- ความกว้าง ลึก ของทักษะ แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับกลุ่มวิชานั้น
- เนื้อหาสาระความรู้ใหม่ๆ ที่มีได้อยู่ในหลักสูตรปกติ

ลำดับการเรียนรู้ (sequence) คือ

- ขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นไปตามวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน สำหรับการจัดประสบการณ์ในหลักสูตรให้สอดคล้องกัน
- การสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

- การขยายจุดเน้นประเด็นสำคัญ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ สำหรับกระบวนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน

เกณฑ์ในการจัดลำดับการเรียนรู้จะแตกต่างกันตามธรรมชาติของกลุ่มวิชา เช่นจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปนามธรรม จากลำดับพัฒนาการจากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว จากส่วนต่างๆที่แยกส่วนไปเป็นแบบองค์รวม หรือจากองค์รวมไปเป็นส่วนต่างๆ ที่แยกส่วนแต่ละด้าน เป็นต้น

2. การศึกษาและวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาหลักสูตรสุขศึกษา ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการ

ศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบประเด็นที่ควรพัฒนาปรับปรุงคือ เนื้อหาในหลักสูตร สุขศึกษาบางส่วนไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร เนื้อหาบางส่วนเรียงลำดับไม่ต่อเนื่อง มีเนื้อหาบางส่วนขาดหายไป ไม่สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตร บางเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน คำอธิบายรายวิชามีลักษณะเป็นการนำสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏในมาตรฐานหลักสูตรมาเรียบเรียงให้เป็นคำอธิบายรายวิชา ซึ่งใจความบางส่วนไม่ถูกต้องตามศาสตร์สุขศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีการระบุทักษะกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่มุ่งเน้นในแต่ละวิชาเหมือนกันทุกวิชา ซึ่งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร คืออาจส่งผลกระทบต่อให้ผู้เรียนไม่ได้รับองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นการต่อยอดอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนเบื่อหน่ายในการเรียนเนื้อหาเดิมซ้ำๆ ครูผู้สอนเกิดความความลำบากในการออกแบบการเรียนรู้เนื่องจากการลำดับองค์ความรู้และขอบเขตของเนื้อหาในหลักสูตรที่ไม่ชัดเจน และครูจัดการเรียนการสอนอาจไม่สอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายให้มีมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาเดียวกันทั้งประเทศ แต่ชื่อรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาไม่สื่อความหมายที่สอดคล้องกัน รายวิชาไม่ครอบคลุมตัวชี้วัดในชั้นปี ย่อมเกิดปัญหาในการเข้าใจผิด แปลความหมายแตกต่างกันไป และอาจสับสนเมื่อเทียบโอนผลการเรียนหรือส่งผลต่อการรายงานผลการเรียน และไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้นชื่อรายวิชา เป้าหมายรายวิชา และการสื่อความในคำอธิบายรายวิชาควรสื่อความชัดเจนและสอดคล้องกัน

3. ประเมินหลักสูตรสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรว

อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยหลังจากที่ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่มาพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร แล้ววิเคราะห์เรียบเรียงจัดทำคำอธิบายรายวิชา และได้นำคำอธิบายรายวิชาที่พัฒนาแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา จำนวน 17 คน ศึกษาניתเทศก์งานนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 2 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน ประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา ผลการวิจัยพบว่าได้รายวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า ตำบลตรว อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 วิชา ซึ่งจากการประเมินความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชาดังกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลจากข้อมูลค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่แสดงให้เห็นว่าคำอธิบายรายวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากถึง 6 วิชา และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดในทุกประเด็นคำถาม

ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยของพรทิพย์ อินสมพันธ์ (2536) ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง สุขศึกษา พุทธศักราช 2529 (ปรับปรุง พ.ศ. 2534) ของวิทยาลัยพลศึกษา ในความสอดคล้องระหว่างหลักการและจุดประสงค์ของหลักสูตรสุขศึกษา ในระดับประถมและมัธยมศึกษา กับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ความสอดคล้อง

ระหว่างปรัชญากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับคำอธิบายรายวิชา เอกสุขศึกษา และความสามารถเหมาะสมของ เนื้อหารายวิชาเอกสุขศึกษา จำนวน 10 รายวิชา โดยทำการศึกษาวิเคราะห์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ศึกษาวิเคราะห์วิชาพละนาถ และอาจารย์ ผู้สอนวิชาเอกสุขศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปารณีย์ สิริวาเสฏฐาเมธา (2550) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) มีการประเมิน 4 ด้านคือ ด้านบริบท จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และคุณลักษณะของครูผู้สอน ด้านกระบวนการ การจัด การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร การวัดและประเมินผล และด้านผลผลิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตร สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. การนำแนวทางการพัฒนาหลักสูตร สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ไปใช้ ควรมีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรอิงมาตรฐาน คือมีความเข้าใจ

มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาของประเทศ เข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา เข้าใจหลักสูตรกลุ่ม สาระการเรียนรู้ และเข้าใจแนวทาง การพัฒนา หลักสูตร เพื่อให้มีแนวทางและกระบวนการ พัฒนาหลักสูตรที่ถูกต้องตามเป้าหมายของ มาตรฐานหลักสูตร และสอดคล้องกับบริบท ท้องถิ่น จุดเน้นของสถานศึกษานั้นๆ

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นๆ ได้ โดยสามารถ นำไปปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น จุดเน้น ของสถานศึกษานั้นๆ

3. การนำคำอธิบายรายวิชาหลักสูตร สุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน บ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ไปออกแบบ จัดการเรียนรู้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจ ในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน โดย เริ่มตั้งแต่การจัดทำโครงสร้างรายวิชา ซึ่ง เป็น การกำหนดขอบข่ายของรายวิชาช่วยให้เห็นภาพ รวมของรายวิชาว่าประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวนเท่าใด มีสาระสำคัญอย่างไร แต่ละหน่วย จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตัวชี้วัดใด ใช้เวลาเท่าไร และมีสัดส่วนเก็บคะแนนของรายวิชานั้นเป็น อย่างไร เมื่อกำหนดโครงสร้างรายวิชาแล้วจึงนำ หน่วยการเรียนรู้ที่ออกมาออกแบบ ในการออกแบบ หน่วยการเรียนรู้สามารถออกแบบได้หลายวิธี แต่ ให้ยึดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และ เจคติเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เมื่อได้รายวิชาที่เกิดจากการพัฒนา หลักสูตรแล้ว ควรมีวิจัยจัดทำโครงสร้างการ จัดการเรียนรู้และการประเมินผลด้วย เพราะ

หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพนอกจากมีกระบวนการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพแล้ว ถ้าหลักสูตรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. แนวทางการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา ระดับประถมศึกษา หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอื่นๆ ได้

3. เมื่อมีการนำหลักสูตรสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองหว้า จังหวัดสุรินทร์ ไปใช้สามารถทำการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรนี้ได้

4. ควรมีการวิจัยพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

นาคยา ปิลันธนาพันธ์. (2545). *จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ปารณีย์ ลีริวาเสฏฐาเมธา. (2550). การประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

พรทิพย์ อินสมพันธ์. (2536). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูงสุขศึกษา พุทธศักราช 2529 (ปรับปรุง พ.ศ. 2534) ของวิทยาลัยพลศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรการสอน, เชียงใหม่.

โรงเรียนบ้านหนองหว้า (2553). *หลักสูตรโรงเรียนบ้านหนองหว้า พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. ม.ป.ท.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

ภาษาอังกฤษ

Muessig, R.H. 1978 “Some thoughts on Curriculum Improvement.” In R.H. Muessig (Ed.).

ผู้เขียน

ประธาน พิศงาม สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล: jackkusmp@gmail.com

อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล: fedusrr@ku.ac.th